

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXV. Idem a in Concil. Later.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

sub se habebat. Glossam sequitur Turriscremata ibi, §. dicitur. Aliter ea verba accipit Duarenus lib. 1. de sacris Ecclesiis, cap. 7. scilicet de presbyteris propria Ecclesie, seu de Capitulo. Quasi dicat Gregorius, non posse Episcopum sine capituli consensu procedere ad inquisitionem, sive vindictam criminis in Clerico. Quam explicationem magis probasse videtur Innocentius III. in presenti, & in cap. Licet, de Simonia, in illis verbis: *Sed coram Ecclesia senioribus diligenter est veritas perscrutanda.* Ubi dum iisdem verbis Gregorii utitur Innocentius, verba illa senioribus, de presbyteris intelligit, non de Episcopis. Ego utramque expositionem admitto pro temporum varietate, & juxta seculum Gregorii primam veriorum credo, namque seniorum nomine non tantum Episcopi, verum & presbyteri significatur, quia ut inquit D. Isidorus relatus in cap. clericos, §. presbyteros, Græcè presbyter, Latine senior interpretatur: unde D. Gregorius non tam de capitulo accipiendus est, quam de Concilio, quod quotannis Episcopi celebrant; nam cum loquatur de Clerico damnando, ut constat ex illis verbis, *de quocunque Clerico*; necessario accipiendus est de Concilio, siquidem eo tempore Clerici non à propriis Episcopis, & Capitulo damnabantur, sed potius in Concilio Episcoporum, ut constat ex Concilio Hispalensi 1. can. 6. ibi: *Sexta à altione comperimus, Fragitanum Cordubensis Ecclesia presbyterum injustè olim à Pontifice suo dejectum.* Et infra: *Decrevimus, ut juxta prescorum Patrum synodalem sententiam nullus nostrum sine Concilii examine quemlibet Presbyterum, vel Diaconum deinceps audeat.* Concil. Carthag. 2. can. 10. Carthag. 3.

can. 8. & si corrigendus erat Abbas, certum Abbatum numerum Episcopus adhibere debebat, cap. si quis Abbas 18. q. 2. c. in ordinatione 61. dist. sed postquam modus ille cognoscendi de Clericis in Concilio invaluit, presentia verba, *de senioribus Ecclesie*, accipienda sunt de Canonicis ipsius Capituli, ut in dist. cap. Heli, de Simonia.

e Is, contra quem.] Consonat textus in cap. absente 8. 3. quest. 9. cap. 2. 8. quest. 9. cap. 4. 3. q. 9. & alii congesti ab Anton. Augustin. lib. 3. epit. jur. tit. 17. Consonat lex 12. tit. 15. part. 3. illustrat Parexa de instrum. edit. tit. 2. fol. 90.

f Consumaciã.] Quia tunc etiam absens damnari potest, can. 74. Apostol. cap. 4. de presump. Felix Papa II. in Synodo Romana epist. 1. ca. 8. ibi: *Nec à communionem prohibeatur accusatus, nisi ad electorum judicium canonicè convocatus, infra tres, aut sex, vel plures menses pro suis rationem redditurus venire distulerit.* Refert Anton. August. in epit. lib. 30. tit. 18.

g Publicanda.] Cap. inquisitionis officium, hoc tit. nec est cur hæc verba tantum exaudiamus de Episcopo, de cujus vita inquiritur, ut voluit Cujac lib. 22. obs. cap. 25. nam in quolibet privato, contra quem proceditur per inquisitionem, idem observatur, dist. cap. inquisitioni, hoc tit. ubi notavi verbo Nomina.

h Inscriptio.] Juxta tradita in cap. super his, hoc tit.

i Charitativa monitio.] Ut probavi in cap. 4. hoc tit.

k Clamosa insinuatio.] Id est diffamatio, juxta tradita in cap. inquisitionis, hoc tit.

C A P U T XXV.

Idem in Concil. Later.

Sicut olim à sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitanis singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant Concilia celebrare, in quibus de corrigendis excessibus, ac moribus reformandis, præsertim in Clero, diligenter habeant cum Dei timore tractatum, canonicas regulas, maxime quæ statutæ sunt in hoc generali Concilio, relegendes, ut eas faciant observari, debitam pœnam transgressoribus infligendo. Ut autem id valeat efficacius adimpleri, per singulas dioceses statuatur personas idoneas, providas videlicet, & honestas, quæ per totum annum simpliciter, & de plano, absque ulla jurisdictione sollicitè investigent quæ correctione, vel reformatione sunt digna, & ea fideliter perferant ad Metropolitanum, & Suffraganeos, & alios in Concilio subsequenti, ut super his, & aliis (prout utilitati, & honestati congruerit) provida deliberatione procedant, & quæ statuerint, faciant observari, publicatur ea in Episcopalibus Synodis annuatim per singulas dioceses celebrandis. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, à sui executione officii suspendatur.

NOTÆ.

- i. a [Dem.] Concil. videlicet Generali Lateranensi, celebrato sub Innocentio III. ubi repertiuntur verba hujus textus in cap. 6. & etiam extant in quarta collectione, sub hoc tit. cap. 5.
- b Reformandis.] In his etiam Conciliis Provincialibus olim de causis Episcoporum, & eorum excessibus agebatur, ut latè probat Petrus Marcha in concord. Sacerd. & Imperii, lib. 7. ferè per totum, & notavi in cap. 1. de judiciis: & querela,

atque accusationes contra Ecclesiasticos Judices, ac posteriores laicos audiebantur. Leo I. epist. 82. ad Anastasium, relatus in cap. de Conciliis 18. dist. Concil. Tolet. 4. can. 3. ibi: *Omnes autem, qui causas adversus Episcopos, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noscuntur, ad idem Concilium concurrant, ut quæcunque examine synodali à quibuslibet pravè usurpata inveniuntur, Regis executoris instanti, iustissime his, quibus jura sunt reformentur.* Graviore autem quæstiones, veluti de fide, Sacramentis, & similes, in eis Conciliis tractari nequeant.

nequeunt absque Romani Pontificis auctoritate, vel ejus Legati presentia, cap. Concilia 9. 17. distin. probant latè Thomafius de Concil. provinc. P. Marcha lib. 6. concord. Sacerd. & Imp. cap. 13.

c. Relegentes.] Consonat Concil. Tolet. 4. in Decret. de reform. Concil. ibi: Diaconus albâ indutus Codicem canonum in medium proferens, capitula de agendis Conciliis pronunciet. Brachar. 1. Relecti canones veterum, qui ad instructionem clericalis disciplina pertinent. Mogunt. sub Rabano: In una turba resederunt Episcopi cum quibusdam notariis, legentes, atque persecrantes sanctum Evangelium, nec non epistolas, & actus Apostolorum, canones quoque ac diversa Sanctorum Patrum opuscula. Utrita facilius observentur, & contraria consuetudo, seu prescriptio contra eos intendi non possit. Et quia per iteratam lectionem legum facilius ipsæ percipiuntur, & memoriâ retinentur. Unde in Concilio Matifcon. 1. can. 9. cavetur, ut durante jejuniis S. Martini legantur Canones, quibus leges de disciplina fanciuntur: & in Concil. Cabilio. sub Leone III. c. 37. ita statuitur: Cum omnia Concilia canonum, que recipiuntur sint à sacerdotibus legenda, & intelligenda, ac per ea sit eis vivendum, & predicandum, necessarium duximus, ut ea que ad fidem pertinent, & ubi de extirpandis vitis, ac plantandis virtutibus scribitur, hoc ab eis retrò legatur, ac bene intelligatur. Inde in Monasteriis sæpe sæpius legitur Regula, sub qua Monachi degunt, juxta Concil. Aquisgran. can. 123. Quotidie ad collationem veniant, unde & hanc instructionem, & aliarum scripturarum sanctarum perlegant. A. S. Augustinus in sua Regula, cap. ult. iussit, ne quid per oblivionem negligatur, semel in septimana legatur, faciunt textus in cap. 1. de locato, cap. quoniam, 40 de Simon.

d. Personas.] Testes synodales exponit Glossa in presentia, nec malè, de quibus, & eorum officio egi in cap. prererea, de testibus. cog. Etiam pro his personis intelligi possunt visitatores, de quibus D. Gregorius lib. 3. epist. 2. ad Maximian. Syracul. Episcopum agit his verbis: Visitatores Ecclesiarum, Clericis quoque eorum, qui cum ipsis per non sua Civitates parochias fatigantur, aliquod laboris sui capiant, se disponente subsidium Joannes II R. Pontifex epist. 3. ad Episcopos Gallia. In Ecclesia Orientali dicuntur Periodeutæ, seu circuitores, Synod. Laodic. relata in cap. non de his, 80. distinct. in cuius scholiis ait Ballamon: Præsens canon jubet fieri Periodeutas, & non Episcopos, ne dignitas Episcopi visis, & contempta ebadat. Sunt autem Periodeuta quibodie ab Episcopis promoventur ex archi. Hi enim circumcursant, & delicta spiritalia observant, & fideles perficiunt. Illi subseripserunt Zonaras & Justel. in eo canone, Heraldus lib. 2. de auctor. rei judic. cap. 15.

COMMENTARIUM.

4. Concil. provin.] EX hoc canone sequens communiter deducitur assertio: Singulis annis est celebrandum Concilium Provinciale pro moribus, & excessibus corrigendis. Probant eam textus in can. 38. Apostol. c. habeatur, c. servetur, & ferè per totam 18. dist. c. perveni 18. dist. c. placuit de consecr. dist. 3. Anaclel. I. epist. 1. Concil. Nicæn. 1. can. 5. ibi: Placuit autem annis singulis per unamquamque Provinciam bis anno Concilia celebrari, ut communiter simul omnibus Episcopis congregatis Provincia, discutiantur hujusmodi quæstiones. Antioch. 1. sub Jul. can. 26. Car-

thag. 3. can. 2. Hipponense can. 8. Rhegiense can. 7. Agathense can. 1. & 71. Aurel. 3. can. 1. ibi: Unusquisque Metropolitanus in Provincia sua cum provincialibus suis singulis annis synodale debeat opportuno tempore habere Concilium. Aurel. 4. can. 37. Aurel. 5. can. 18 & 22. Turon. 2. can. 10. Tolet. 3. can. 18. Tolet. 4. can. 3. Tolet. 11. can. 15. Tolet. 12. can. 12. Synodus 6. Constantin. can. 8. Synodus 8. can. 4. Paril. 3. lib. 1. cap. 26. Lateran. sub Leone X. sess. 10. Rasilbon. can. 26. Arausic. 1. can. 29. Divus Gregorius lib. 2. epist. 110. ibi: Et quidem, quia de habendo bis in anno Concilio Patrum sit regulis statutum, non latet: sed ne aliqua impleri hoc necessitas non permittat, semel saltem sine excusatione aliqua decrevimus congregari, ut expectatione Concilii nihil pravum, nihil presumatur illicitum. Meldense anno 845. can. 2. Ut Principes juxta decreta canonum per singulas Provincias saltem bis, aut semel in anno à Metropolitanis, & Diocesanis Episcopis synodice convenire concedant. Synodus Trull. can. 8. Nicæna 2. can. 6. Trid. sess. 24. de reform. c. 2. Palent. anno 1322. can. 1. Vi Metropolitanum suffraganeis suis annis singulis provincialia celebrare Concilia non omittant. Tolet. anni 1473. can. 1. Canonum institutis sanctum novimus ab antiquo per Metropolitanos Antistes cum suis suffraganeis provinciali Concilia debere celebrari. Tullense part. ult. c. 7. Sueffionense sub Pipino: Nouel. 123. Justin. alia juris testimonia congestit Crespetius in summa, verbo Concilium. Illustrant. Ant. Augustin. lib. 5. tit. 30. Petrus Marcha in concord. Sacerd. & Imper. lib. 6. c. 13. Vighel in method. juris Pontif. fol. 497. Thomafius de Concil. Provinc. fol. 79. Paulus Idumay in nois ad Innoc. III. lib. 2. de epist. 45. Coriolan. in can. 38. Apost. Lantmeter. lib. 12. de veteri Cler. c. 104. Ballamon in can. 71. Synod. Carthag. Justelus in can. 8. Ecclesia Afric. Vinar. in Marc. Max. anno 531. Cuiac. in cap. grave, de præb. Cresfolius lib. 3. mystag. c. 40. Duarenus lib. 1. de sacris Eccles. cap. 11. Moneta de commut. cap. 5. num. 16. Cironius ad tit. de his que sunt à Prelat. I. Dattis ad Decret. dist. 15. Cellotius de hier. arch. lib. 5. cap. 11. §. univ. Hallierius eod. tract. fol. 484. Bellarm. tom. 2. controvers. lib. 1. cap. 4. Azor. 2. tom. institut. lib. 5. cap. 18. Turrianus lib. 1. pro canonib. c. 10. Besoldus tom. 1. pol. de maieft. cap. 5. Ant. Perez in Pentar. fides, cap. 6 de Concilio Solorzanus tom. 2. de jure Indiar. lib. 3. cap. 7. num. 39. Altesfera hic.

Sed pro dubitandi ratione in presentem assertionem ita insurgo. Non solum injusta, verum & superflua videtur presentis constitutio. Injusta ex eo, nam Metropolitanus non potest de causis subditorum suffraganeorum primò in prima instantia cognoscere, aut in eos propter excessus commissos animadvertere, cap. pastoralis, ubi probavi, de offic. Ordin. ergo nec in Concil. Provinciali singulis annis celebrando potest de eisdem causis cognoscere. Superflua etiam apparet presentis constitutio ex eo, quia Episcopi tenentur quotannis Diocesim propriam visitare, cap. cum Apostolus, ubi probavi, de censibus; & Archiepiscopus etiam quotannis, vel quoties potuerit, cap. cum Romana, eod. titul. 6. Igitur cum tunc possint tam Episcopi, quam Metropolitanus excessus corrigere, & mores reformare, frustra consideratur, ut quotannis omnes Episcopi unius Provincie cum suo Metropolitanus conveniant ad eisdem excessus corrigendos cum magno ovium dispendio, propter Pastorum absentiam, nec non

5. Impugnatur tradita assertio.

non ipsorum Prælatorum incommodo & expensis.

6. Quâ dubitandi ratione non obstante, vera est præter asertio, pro cuius expositione scire oportet, Concilium præter etymologiam D. Isidori in *cap. canones, s. Synodus, 15. dist. dici* à concalando, id est convocando, ut inquit Festus Pomp. juxta illud Virgilii.

Conciliumque vocat Divûm Pater atque hominum Rex.

Illustrant Polletus *lib. 5. hist. cap. 13.* Beyerlinch in *theatr. vita hum. tom. 2. verbo Concilium.* Non est quævis populi, aut Patrum Congregatio, sed ea dumtaxat, quæ à Magistratu, vel Sacerdote per publicum ministrum legitime fit. Sunt qui morem indicendi & celebrandi Concilia repetant à Romanis, qui tam Romæ, quam in Provinciis hyemis tempore, quo militiam exercere nequebant, juridicando vacabant, locum, & tempus designantes ad lites decidendas, & causas peragendas: hoc erat apud illos conventus agere, ut probant Festus Pompeius, & Theophil. in *s. eadem, Instit. ex quibus caus. major.* ibi: *Concilium est confessus certorum virorum, statis annis, & diebus coeuntium.* Hinc dicitur Concilium in *l. 1. Cod. de vind. liberr.* Illustrat Georg. Amb. ad *Terent. de jejuniis. c. 13. obs. 5.* Hæc Conciliorum origo placuit nonnullis: sed ceterè Concilia nostra altiore originem præferunt; siquidem eorum sacrum usum legitimus obumbratum *Deuteron. cap. 17.* in illis verbis: *Si difficile, & ambiguum, &c. à Christo Domino indicatum in calu relato Matthæi cap. 6. Marc. 8. Luca 9. ibi: Venit Iesus in partes, &c. ut notavit Baronius tom. 1. anno 35. num. 11. & commendatum apud Matthæum cap. 18. ibi: Si duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, &c. quæ verba de Conciliis esse accipienda de re vit. Synodus Chalced. in *epist. ad Ioannem, & docuit Innoc. Papa in cap. de quibus, 20. dist.* Illustrant Fr. Ant. Perez in *Pent. fidei, tract. de Concil. cap. 1. Carrier. tom. 2. digest. fidei, tit. 36. de Concil. Conrad Kling. lib. 3. disp. cap. 23. Cabassutius in not. Concil. Christ. Lupus ad *can. Concil. Nicæn.* Deinde sciendum est, quatuor esse Conciliorum genera. Primum est Conciliorum generalium, cum Concilium totius orbis, ex omnibus videlicet Provinciis, & Diocesisibus, tam Orientis, quam Occidentis celebratur, quod idè dicitur græcè œcumenicum ab œcumine, quod significat universum terrarum orbem: quo etiam nomine R. Imper. apud Græcos, Latinosque Scriptores significari planum est. Sic Sanctus Lucas de descriptione Imp. Rom. ab Augusto imperata loquens ait: *Prodiit edictum à Cesare Augusto, ut describeretur universus Orbis.* Illustrat Justel. in *notis ad canones Eccles. Afric. can. 85.* Oecumenicæ autem Synodi, non nisi ex gravissimis hæresibus, quæ maximam partem pervalerint, convocantur, & tantum auctoritate Rom. Pontificis. Roussel. *lib. 3. histor. jurisdict. Pontif. capit. 2. & 3.* pluribus relatis Valenzula *contra Venetos part. 6. ex numero primo,* de quorum auctoritate, necessitate, & infallibilitate, latè agunt Coriolanus in *summa Concil. in præludiis, Jacobatius de Conciliis, Bellarminus lib. 1. contro. integr. tra. de Conciliis, Joannes Dartis in 13. dist. ubi refert omnia Concilia generalia hucusque in Ecclesia celebrata.* Et an Concilium generale sit supra Pontificem, exposui in *cap. 4. de elect. Secundum genus est Conciliorum, quæ vel Primate, vel Patriarchæ convocantur ex Metropolitanis, quod na-***

tionale dici potest, ex omnibus Provinciis unius nationis, seu Regni. Illud Concilium majorem Synodum Episcoporum dixerunt Patres Synodi Antioch. *can. 91. ibi: Majorem Synodum Episcoporum.* Constantinop. *1. can. 169. ibi: Majorem Synodum Episcoporum uniuscujusque Diocesis.* Turonensis celebrata anno 567. In Matifcon. *in can. 9. & 20.* dicitur generale Concilium, & universale. Dicitur & Synodus plenaria in Concil. Carth. *3. can. 38 & Possidonius in vita Sancti Augustini, c. 8.* Hippo. tenet Concilium, plenarium totius Africae appellat. Hujus generis plurima reperiuntur Concilia in tomis Conciliorum, ex Diocesisibus, seu nationibus celebrata, veluti Antiochenia ex Diocesis Orientis; Romana ex Diocesis urbis Romæ; Aquileiensia ex Diocesis Italia; Gallicana ex Diocesis Galliarum; Toletana ex Diocesis Hispaniarum; Africana, seu Carthagenensis ex Diocesis Africae. Ea notione Concilium universale pro Synodo Diocesis Galliarum accipitur in canone 20. Concil. Matifcon. 2. sub Patriarcha Lugdunensi celebrati. P. Marcha *lib. 6. concord. cap. 21.* Simili loquutione Concilia Toletana universalia, & generalia vocantur. Concil. Tolet. *3. can. 13. ibi: Præcipi hæc sancta, & universalis Synodus Tolet. 4. in exordio: Quoniam Concilium generale agemus: & can. 3. Si fides causa est, aut quælibet alia Ecclesia communis, generalis totius Hispania, & Galicia Synodus convocetur: si verò nec de fide, nec de communi Ecclesia militate tractabitur, speciale erit Concilium uniuscujusque Provincia, ubi Metropolitanus elegerit, peragendum.* Et Tollet. *5. can. 2. 3. & 6. Tol. 4. & Universalis Synodus nominatur in can. 7. ibi: Ut in omni Concilio Episcoporum Hispania universalis Concilii decretum, quod propter Principum nostrorum salutem est consuetum, in Synodo publicâ voce debeat pronuciari.* Leo I. R. P. *epist. 93. ad Turibium Episcopum Asturicensis, c. 17. Habetur ergo apud vos Episcopale Concilium, ad eum locum, qui omnibus opportunus sit, vicinarum Provinciarum convenienti sacerdotibus. Et paulò post: Dedimus literas ad fratres, & Coepiscopos nostros Tarraconenses, Carthagenenses, Lusitanos, atque Gallacos, eisque Concilium Synodi generalis indicimus. Si autem aliquid obstitit, quominus possit celebrari Generale Concilium Gallicia, saltem in unum convenienti sacerdotes, quocumque vel provinciali conventu remedium tantis vulneribus afferatur.* Notarunt Felefacus in *c. irrefragabilis 13. §. 1. de off. ordin. Justel. in c. 85. Eccles. Afric.*

Tertium Concilium Provinciale est, quod à Metropolitanis ex Episcopis suæ Provinciae congregatur ad utilitatem Provinciae, ad causas Episcoporum dirimendas; & dicitur perfecta Synodus in Concil. Antioch. *can. 16. & 17. ibi: Si autem illa perfecta Synodus, cui quoque una adest Metropolitanus. Integrum Concilium vocatur in eadem Synodo, can. 16. apud Burchardum lib. 1. cap. 39.* Synodus plenaria dicitur ab Innoc. I. Pontificale Concilium à Sidonio *lib. 4. epist. 24. ubi notavit Saularus. Quæ Concilia provincialia dicuntur celebrari cum Episcopis ab Hincmaro Rhenensi in communis. ad Ludovicum Germaniam Regem, cap. 7. ibi: Pretemporibus à sacris Regulis constitutis com-provinciales Synodos cum Episcopis, & speciales cum presbyteris. Concilii Provincialis origo repetenda est à temporibus Apostolorum; nam in ipsorum actis legitur Paulum Mileum convocasse omnes Ephesinæ Provinciae majores natu: ubi Waldensis *lib. 2. doctrina fidei, art. 2. quæst. 27.* formam Concilii*

Concilii provincialis inesse arbitrat, & majores natu fuisse Episcopos, ex Trident. *sess. 23. cap. 4.* probat Cellotius *lib. 4. de Ecclesiast. hierarch. c. 11.* Ultima Synodus est diocesana, id est proprii Episcopi, quæ appellatur Synodus Episcopalis in *c. 2. 38. distinct.* Episcopi Concilium, in Concilio Vernensis *can. 8.* Diocesis Synodus in *l. 13. Cod. Theodos. de Episc. & Cleric. ibi: Quis mos est causarum civilium, idem in negotiis Ecclesiasticis observandus est, ut si qua sint, ex quibusdam dissensionibus, levibusque delictis ad Religionis observantiam pertinencia, locis suis & sua diocesis Synodus audiantur.* Ad quod venire tenentur Abbates. Concil. Altiifiod. *can. 7.* & Monachi, qui Ecclesias Parochiales regunt. Synodus Mogunt. sub Rabano *can. 14.* Dicitur etiam specialis Synodus cum prebiteris habita ab Hincmaro *dist. cap. 7.* Appellatur & civile Concilium ab Hadriano Papa *epist. 13.* quam nomenclaturam illustrat Dartis in *dist. 15. dist. pag. 52.* originem Synodi diocesane reperit à Sancto Jacobo Cellotius *dist. lib. 4. c. 6.* Celebrabatur olim singulis annis ante dies Quatragessimæ, *cap. habeatur 3. dist. 18.* Illustrat Juretus in *notis ad epist. 61. Ivois.*

8. Sed ut ad Concilium Provinciale, de quo in presenti agitur, disputationem contrahamus, sciendum est, bis in anno celebrandum esse, ex præcepto Apostolorum relato in *can. 38. ibi: Bis in Anno Episcoporum Concilia celebrantur, & inter se invicem dogmata pietatis explorent, & emergentes Ecclesiasticas contempiones amoveant, semel quidem septimana quarta Pentecostes: secundo vero 12. die mensis Hyperbeticæ quem Octobrem dicimus.* Dionysio verò, Burchardo, & Ivone dum refertur canon hic, dicitur Idibus Octobris, ut noverant Romani correctores in *can. 4. dist. 18.* ubi mōnent, non convenire Latinorum menses cum Græcis nam Idus Octobris sunt die 15 non 12. Alciatus *lib. 1. Parerg. cap. 47.* Eandem sanctionem firmarunt Synodus Antioch. *can. 20.* ubi ait: *Recte haberi, quod in singulis Provinciis bis quoquo annis Concilia habeantur.* Nicæna *can. 5.* *Pisum est bene habere, ut bis per unamquamque Provinciam singulis annis Concilia habeantur.* Ubi refertur, & approbatur usus hic celebrandi Concilia; non autem no viter statuitur, cum ex traditione Apostolorum jus usus hic invaluisset. Facit Tertul. *lib. de jejuniis, ibi: Aguntur præcepta per Græcos illas certis in locis Concilia.* Quem contra Magdeburgenses rectè expendit Turrianus *lib. 1. pro canonibus Apost. c. 10.* Leo Magnus in *c. de Conciliis, 18. dist.* Patres Concilii Antioch. in *cap. 14. 18. dist.* Chalcedon. *can. 19. in cap. 6. ead. dist.* Regienis *can. 8.* Vernensis *can. 4.* Sed postea id mutari cœpit ex justis causis in diversis Provinciis: in Ecclesia Orientali, canone 8. Synodi Trullane ita cautum fuit: *Quoniam autem propter aliquas barbarorum incursiones, & quasdam alias incidentes causas non possunt, qui Ecclesiis præsentibus, Synodos bis in anno facere, visum est us omnino semel in anno fieri.* Quod firmatum fuit in septima Synodo relata in *can. 7. dist. 18.* & Hilarius Papa Episcopis Gallie scribens, *epistol. 8.* ait: *Per Annos singulos ex Provinciis, quibus potuerit congregari, habeatur Episcopale Concilium.* Firmarunt etiam D. Gregorius *lib. 7. epist. 112.* Hormisdas *I. epist. 4. ad Episcopos Hispania,* ubi *cap. 3.* ita scribit: *Si verò temporum necessitates, aut emergentes causa hoc non patiantur impleri, semel saltem, quamvis non licuerit, sine ulla excusatione præcipimus convenire.* Idem cautum fuit in

Concilio Sueffion. *can. 2.* Tolet. *3. can. 18.* Turon. *2. can. 1.* Postquam autem præscriptum fuit, ut semel in anno celebrarentur Concilia Provincialia, tempus eorum definitum fuit à Paschatis festo usque ad finem Octobris, ut legitur in *dist. can. 8. Synodi Trull.* Tandem Concilium Matiscon. *2. can. 20.* Later. sub Leone *sess. 10.* & Trident. *sess. 24. de reformatione, cap. 1.* tempus hoc ad triennium protractum fuit: & quia jam à tempore Concilii Calcedonenfis Concilia provincialia celebrari desierant, ex causis, quas refert P. Mar ha *disto capite 1.* idem præsentis Canone Concilii Lateranensis eorum usus restituitur. Convocabantur autem ad has Synodos Episcopi per Epistolas Metropolitanæ. Concil. Agathense *cap. 35. cap. 1.* & per tot. *dist. 13. cap. si Episcopus, 27. dist.* Quaranta in Summa, verbo Archiep. & Concil. Provinciale. Undè dicuntur vocari in Concilio Laodic. *c. 40.* & refertur *can. 5. dist. 18.* & commoneri, *can. 14. ead. dist. 18.* & *can. 20. Concilii Antiocheni:* & refertur *d. can. 4. dist. 18.* monebantur autem per epistolas, quæ dicebantur tractoriæ. D. Augustin. *epist. 15.* *Tractoria ad me denno idibus Novembris venit.* Et deinceps, ubi vocat epistolam tractoriam: & in libro post collationem contra Donatist. *cap. 24.* *A Primatæ suo per tractoriam sunt evocari.* Et Constantinus epistolâ, quâ scribit, ut Cæcilianus, & accusatores ejus ad Concilium Arelatense primo pergant, & convenient, mandat Ablauio, ut singulis Episcopis singulas tractorias tribuat, ut ipsi ad supradictum locum intra diem Calendarum Augustarum possint pervenire: & tractoriæ erant sigillo roboratæ, & dabant auctoritatem conveniendi ministros Reipublicæ, vel Ecclesiæ, ut ab eis auxilium, vel victum peterent, quod colligitur ex Synodo Meldensi *cap. 71.* *Per auctoritatem sigillo Regio roboratam more tractoriæ Christianissimus Princeps singulis daret Episcopis, quam quisque Episcoporum penes se haberet, ut quando ei necesse fuerit, per eandem auctoritatem Reipublicæ ministros conveniat, ut ipsi in quibuscunque civili indigerint auditorio, Reipublicæ Ministris concurrentibus, summo possint divinum rite peragere ministerium De quibus tractoriis egi in cap. 1. de officio Ordin. Et Episcopi ita vocati venire tenentur, aut Legatum mittere, *cap. 9. 18. dist.* Concil. Arelatense *2. canon. 18.* Agathense *can. 35.* Tarracon. *canon. 13.* Aurelian. *can. 2.* Vafion. *can. 29.* quæ & alia concessit Hallier. *de hierarch. lib. 4. art. 1. in fine:* & hoc est, quod in *cap. 10. dist. 18.* dicitur excusationes suas literatorie conscribere. Ita enim legendum est, non tractoriæ, ut notavit Dartis in *d. 15. dist.* aliàs excommunicantur, *cap. 12. 13. & 14. dist. 18.* Vocantur etiam Parochi, & Abbates, *cap. Hadrianus, el. 2. 63. dist. cap. ex ore, de privileg.* Concil. Altiifiod. *dist. cap. 7.* & privati laici, ut retuli in Concil. Illiberit. *lib. 1. cap. 8.* ubi de forma celebrandi Concilii, & ordine subtribendi in eo egi. Tandem sciendum est, Concilia provincialia in Ecclesia celebrari, primo ad extirpandas hæreses pullulantes; secundo ad Ecclesiasticorum Canonum conservationem. Undè Concilia hæc de Genilium tyrannide triumpharunt Ecclesiasticam disciplinam stabiliendo, ut constat ex Conciliis Illiberit. Neocæsar Laodic. & similibus. Olim etiam de Episcoporum electione & consecratione, si qua erat Ecclesia vacans, agebatur. & de excessibus Episcoporum cognoscebatur, quia vetitum erat ab Hadriano *cap. 5.* ne ullus Metropolitanus Episcopus absque cæterorum omnium*

omnium Comprovincialium Episcoporum presentia eorum causas audiret: notavi in c. 1. de iudiciis: & ea Concilia confirmabantur per Pontificem, vel tacite, vel expressè, cap. de libellis. 15. dist. ut variis exemplis probat Cellotius d. c. 11. ad finem.

9. Traditur de cidendi ratio.

His suppositis apparet ratio presentis assertio- nis; nam cum Concilia Provincialia jam à temporibus Apostolorum in Ecclesia usitata negligere- rentur, & raro, aut nunquam Metropolitanus in vita sua Concilium Provinciale celebraret; & ideo veteres Ecclesiæ sanctiones à Concilio Lateran. in presentem renovantes rectè sanxerunt, quot- annis esse Concilium provinciale à Metropolita- no celebrandum juxta veteres canones. Accedunt rationes ob quas Concilia hæc ita frequenter ce- lebrari debent, quas refert Baronius Anno 257. num. 12. Prima, ut agnoscat, quomodo Episcopi in suo munere exercendo se gerant, & suæ villicationis rationem reddant, ut exprimitur in Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 5. & defectus emendentur, prout innuitur in cap. quapropter, dist. 13. & sess. 24. de reform. cap. 18. ubi præcipitur, ut defectus in Conciliis Provincialibus proponantur. Secundò ut decreta Pontificia relegantur, ne oblivione transgredi possint, ut notavi supra, verbo relegentes. Tertia quia hæreses facile pullulant si Concilia non celebrentur: præcipua enim causa, quare in Anglia, Scotia, Belgio, & aliis nationibus hæc maxima pestis serpsit, fuit, quia Metropolitanus ab his Conciliis ineundis cessare, prout deplorat Anastasius Constantinop. episc. 2. his verbis: *Si assidue ea celebrentur, reformationem Ecclesia cansabunt, & hæreses extirpabuntur; ipsa autem continue celebrata nascentes hæreses statim, & breviter extirpabunt: quæ si per aliquod tempus dissimulantur, sumptis viribus difficile destruentur.* Concilia ergo provin- cialia sunt sæpe congreganda, ut necessitatibus Ecclesiæ subveniatur, nec non mores pravi corri-

gantur: nam ut ait Victorius in relect. de potestate Papa, ab eo tempore, quo propter novas opinio- nes DD. Pontifices cœperunt timere Concilia, Ecclesia manet, & manebit cum magna calamitate, & Religionis pernicie. Utilitatem, & neces- sitatem Concilii Provincialis satis expresserunt PP. Concilii Paris. 1. can. 26. his verbis: *Quoniam si hæc Concilia semel in anno per unamquamque provin- ciam celebrata fuerint, & honos Ecclesiasticus vi- res ordinis sui continebit, & impudenciam quorun- dam superbiorum Clericorum, qui passim auctoritate canonica calcata, auribus Imperialibus mole- stiam ingerunt, cessabit, & impunitas diversorum flagitiorum, quæ locum delitecendi nunc habet, non habebit, & alia multa, quæ hætenus secus quàm Ec- clesiastica disciplina docet, incessarunt, ordinem suum Domino auxiliante servabunt.* Prosequitur alias rationes Coriolanus in notis ad can. 38. Apost.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam ex hucusque traditis facile apparet, in justam non esse presentem Concilii Lateran. constitutionem; nam si Archiepiscopus dum visitat provinciam suam, potest cognoscere de subditis suffraganeo- rum suorum, & eorum excessus emendare, quan- to magis in Conciliis cum Episcopis suffraganeis ad audiendas similes causas convocatis. Nec ob- stat quod dicebamus, posse Episcopos, vel Ar-chiepiscopos, dum visitant Dioceses proprias, eas causas decidere, ac terminare; nam sunt plura negotia, quæ ob eorum gravitatem debent tractari, & decidi in conventu Episcoporum compro- vincialium, præcipue quia leges pro restauranda Ecclesiæ disciplina collapsa, ipsi per se facere non possunt; & in Concilio Provinciali utiles, & salubres Canones ad id eduntur, & aliqua statuun- tur, quæ in minori conventu definiri non valent, ut supra retuli; & ita valde necessaria, ut illa quæ in Ecclesia esse Concilia hæc latè probat Coriola- nus in prælud. ad summam in Concil.

10. Dissol- vitur dubi- tas ratio.

C A P U T XXVI.

Gregorius IX. * Archiepiscopo, & Priori, S. Maria Rothomagensis.

OLim I. V. & P. Ordinis Tironensis. Et infra: Ne igitur reformatio Monasterii valeat retardari, mandamus quatenus relaxatis excommunicationum, seu sus- pensionum sententiis, si quas idem Abbas protulerit, vel per quoscunque iudices promulgari fecit, post inceptum negotium in eos, & adhaerentes eisdem, ac eis re- stitutis, quos idem Abbas negotio pendente contra iustitiam spoliavit, in negotio de plano, & absque iudiciorum strepitu procedentes (cum talibus maximè in hoc casu non deceat Dei servos involvi) inquiratis, quæ circa personas, & observantias re- gulares videritis inquirenda: corrigentes, & reformantes, tam in capite, quam in membris, quæ correctionis & reformationis officio noveritis indigere: juramentis, si qua de tacenda veritate Abbas extorserit, relaxatis, provisò, ut negotio ipso pen- dente præfati Monachi eidem Abbati obediant, & intendant; ita tamen, quod per hoc prosecutione negotii non valeat impediri. Si verò testes contra eundem Abbatem producti fuerint, dictorum ipsorum ei copiam dari faciatis. Prædictis autem Mona- chis expensas factas propter hoc, & tribus, vel quatuor ex istis, vel aliis, quos ido- neos ad dictum negotium prosecutionem duxeritis assumendos, faciatis de bonis ejus- dem Monasterii; & faciendas expensas ad prosecutionem ipsius negotii necessarias, computatis, si qua propter hoc receperunt de bonis monasterii, cum proprium non habeant, a ministrari: contradictores, &c.

NOTÆ.